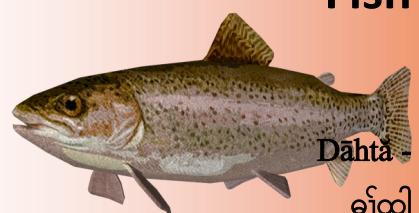

GEBA KAREN PICTURE STORY BOOK

Dèjò Adèlèblo Acè တဲ့ယိုအတဲ့လဲပျိုအစ်

ANIMALS

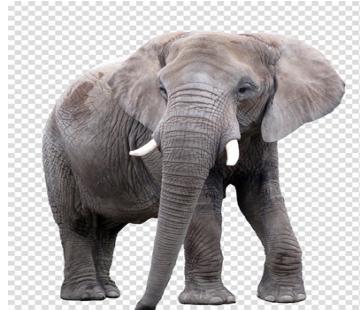
Dèphodèwe Awâké တဲဖ္းတဲဝါအိုအကဲ

Rhinoceros- Ht̄i- ဆု

Bull- bophē- မီယံ

Elephant - gasă- ကဆါ

Goat - Bègolè- ပဲကိုလဲ

Horse- Thîrî- သရ်

Tiger - kh̄i- ခုံ

Dog- Htwi- ထွေ့

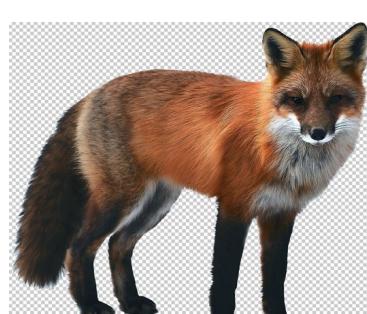
Cat - M̄jō, မြှယို

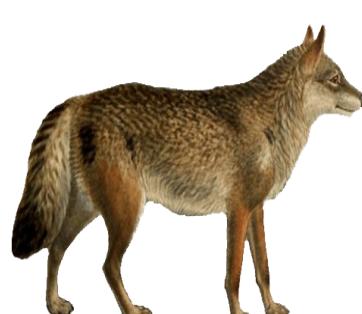
Bear - Ht̄e - ဆု

Donkey - Mj̄e- မူး

Fox – Gajabô- ကယားဘို့

Wolf- Htwimi- ထွေ့မုံ

Dèphodèwe Awîakē

Dèphodèwe tòcò mí cabóhtè bija gō thodōi cè, bêtèbènò kaai cè, bêtèbè nò agā wanèpänèbō bija anikhī domo domo nu.

Dèphodèwe acu akha ò lwíkhō, acabō bo, bene, thîrî gasă tòcò nu hè azogōla, aòkô bija akă hibu mí dèphodèwe adō, ahèò dō aloala dō hmîlēklē tòcò nu mí ami.

Dèphodèwè tòcò adèthihě ò tîkî cabóhtè agē mèidohta za aphoaòlathě tòcò nu. Anu mi abóó aphoanut̄, awoakhalai nikhī aĕ,ajoge aĕ acabō bomo, benemo tòcò joghe apho nu.

Dèphodèwe anebicè kî adègrōdèbū tòcò.

Dèphodèwe tòcòcò aphe mî adî,acabō bene nu; tòcòcò ē mi apū, acábō mîjò ē nu.Dō aphe alò nu ascô adî ò tòcò, azakhra ò tòcò. Dè phodèwe acabō bo kî bene tòcò nu acuthîmi khathîmi òbâhlè lowa ghîmě .Ghonu acĕ ahè za hapèè klē,halahli klē.

Thiri, lă, mjĕ tòcò acuthîmi khathîmi ò dèmĕ lò, akĕ plâlî bo bene, barasă adè hè bu dō halahli klē ,hapèè klē nu nò.

Gasă ki thirimi tòcò akhahlè mi akhō ki akhaïthalē ze, ahè za thoõthèè dō lothîmizekho nu.Gholaŭ tòcò akhahlè mi akhō ki akhaïthalē ze, ahè za thoõthèè dō lothîmizekho nu.

Khīmiphō, htě, jō, għin īn tōcò acuthīmi khathīmi òe ki acū, adegwe ahta za tho, ahè za dō tho khī thomē thophā alò nu. Khī, mījō tōcò acuthīmi khathīmi òe ki acū adegwe, apōai dèphodèwe kī jīpho tōcò nu.

Dèphodèwe acabō bo, bene, htī, kho, jokhī, bēgolè tōcò nu ano ò. Tōcōcō ē cū acerērī ki ahtāzī acabō htī ano nu. Tōcō ablō ò acabō gasă nu.

Khī, glā, khīmiphō, htě, htwimi, ghajabō, htōdi, htōmījō tōcò athō kī athēmē tōcò nu mī acū kī ahtāgī. Dèphodèwe akhūahē ajo tōcō ò ē tīkī mī aci ò, dokhlō khī kī khīmiphō tōcò nu.

Dèphodèwe tōcō ò ē tīkī mī akāhmī htō cabōhtē agè kēklōbēi phubā kī bēgēmo tōcò nu.

Dèphodèwe acu akha ò lwiħkō kī ascōaphī ò tōcō mī lō aphozelai kī aboō aphoon anuhħi lō. Dèphodèwe adō htē bo, bene, Bēgolè tōcō anuhħi nu bija ō. Bija ōiki mèi dokhlō mī bomo tōcō anuhħi nu. Bo, thō, bēgolè aphoon nu bija mèi kō ahtōjāi cēku, a htōjāi tīkija tōcō nu.

Monkey - Jō - ຈົ່າ

Langur - Gînî - ກິນີ

Leopard - Khîmiphō-
ສິມເປື້ອ:

Lion - Glā - ກຸງ

Pangolin - Madugu (Jô) - ମାଦୁଗୁ (ଯୋନି)

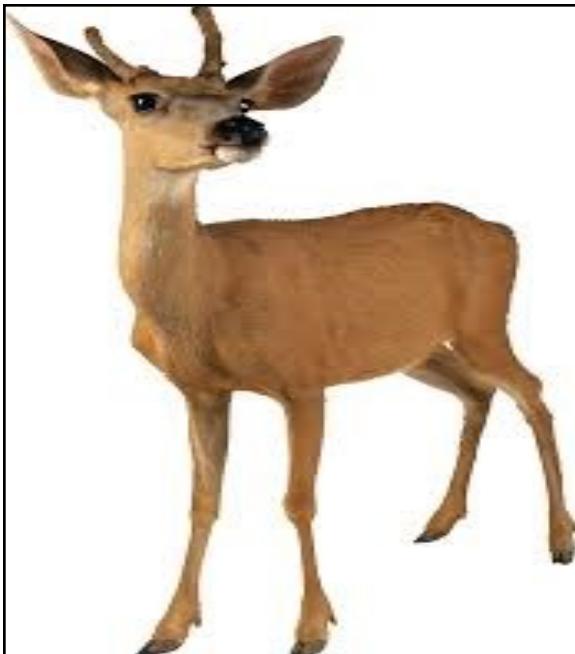
Bear- Htĕ - ၠ

Alle aklè.

Dèphodewe òě tîkî mî ahèò lâkho, acabó bo, bene, khî, ht 
t c  nu. T c c  h d  thokh  acab  j , gini, gos  t c  nu. T c  w 
abu h d  d  habu, hal , acab  j , ht  b ghol  ami t c  nu.

Ad as .

D phod we òě tîkî mî aa mi, thohl , acab  thiri, gas , bo, bene
t c  nu. T c c  h  w a z , h , b w htu akokhwi, acab  j , gini,
ht di, ht h  t c  nu. T c c  p a t pw  akh  d phod we, acab 
Gl , kh  kh mipho, ht , mij , htwimi, gajab , (Leopard -Kh mipho)
bo t c  nu.

Deer - Jokh  - ຍົກ່

Sambar Deer - Kho - ຂໍ:

Dèphodèwe tòcò wolakhalai ane cadè nu.

Gasaphē tòcò phlōihlē lōwa ki ablō. Bene tòcò kheihlē lōwa ki ano, adòihlē lōwa kî ano. Thîrî lă kî mjĕ tòcò htihlē lōwa kî akhakhò. Bègholè ki thō tòcò phlaihlē lowa kî ano. Htò tòcò ehlē lōwa, apè athĕdĕdò ki athōthĕmē. Htwi tòcò eihlē lōwa kî athōthĕmē. Aphòlakhuihlē lōwa ki acukhò. Mijò tòcò eihlē lōwa ki athōthĕmē, apheihlē lōwa kî acuthĭmi khathĭmi. Khī, khĭmiphō, glā, htĕ tòcò ehlèglāhlē lōwa ki athōthĕmē, aphe azagrāihlē lōwa ki acuthĭmi khathĭmi. Thu tòcò khèi bija kî ascô ahtō acū tòcò nu. Jwi, khĕ, jipho tòcò ei bija kî athōthĕmē. Jō, gînî tòcò eihlē lōwa kî athōthĕmē. Dèphodèwe tòcò wolakhalai tèpwè ane dō athĕdĕdò tòcò ahломò u ki adèridècū, htè ahèi thèjō dō ane lò ghonu tòcò nu.

Amèbè akhōtoddō mèthig Tèpwè adè mèghe kèhta cè alli nò toddō nu, bêtèbèò amèsèphlòmítèpwè dō ajiadòbò nu, Ghonu acĕ kètcabò khī toddō ò alle au dalā u dèphodèwe alwe tòò bu nò, ahèò tèpwè dō adòbò ajiago nu.

Animals Fighting-

Dèphodèwe Mèhtî Lôwa तोःतोऽ॒म॑त्यःलुःल्य॑०१

Gasă

Gasă mî dèphodèwe aò khōkho tòcò aklē adogudu domo. Adolī benephēdo todō 3pla bu. Acukhò do, akhahlè khō, acuthīmi ò 5mē, akhathīmi ò 4mē. Anekhedē ò 7pe ape 8òò. Amèi dè, aai ascè, aphīi dè, awolakhakai ane. Gasaphē tòcò ablō ò: akhlūi tho, aplöi dēdōrōkhè. Gasă agādū mî asci-pho, barasă atcahtī za dè dō ajīazo nu. Anigu ahlè khō, athihē za dèlēdēhwè dō ajī nu nu. Ako todō dozī, aīnō ò tīkī lò, barasă gasă domo nu athihēzazī dè. Bija thèhlöi cè dèphidémè domo nu athihēzazī dè. Bija thèhlöicè dèphidémè domo domo nu amè za. Hlē hlemo nu saphra tòcò le ðo dēdōrōkhè tòcò dō, zò sòthōi gasă adèmèzo. Gasaphē tòcò bě atha moromèrèhta akhē nu akhū amènihna bêtèbènò amèthi tepwè bija aò cè klè bu. Gasă aphe mi adī, athwètòkò, ascō ò zakhră. Bě lumu go scō akhē mu gasă tòcò hèò dō tho lē hō lē alle co nu. Aa ascè mî thohlè, hōhlè, blòwi, dèthè dèphō, jā, dāklē, bu, ghūwu, bulakhwa tòcò nu. Ghasă tòcò mi amèkē scō lākho dō aa adòascè dō, amèkēlo hō ki dèmudèbe tòcò nu. Gasă hmwe scō lākho tòcò nu bija htēa dō, bū dīwī nò, bija dō do. Bija thodōi gasă mî bija hna cwi cè tho, bija dōi akho, bija tēi dehtodèwī.

Bija pô gasă ami cadè nu hlě hlemo nu bija wā bò ado akhōč òè dalā dalā bě gasă tòcò hékô nènò akrò bu nu. Bija wābōbige bò. Gasă hè aladdēni bò bu bija le pô tèpwè cè, bêtèbènò bija le mèthia tèpoè cè. Khōnojo bija mègè alewe domo; Bija ða agòbò a khōč, bija mèi thokhōč, cî bīgloí kî wî kî blòwi, ca bāhta abu dubu. Mèhwă bija òèòò lôhtōbè, tòklò hō, u ghwè, bō htō mò lègwě, khè hmibo, scwi jathōkōč, bija lômèdîhtî gōnu dō, gasă tòcò scisă, acwè thēbothèbhò; adodo ascisci, asènī agòbò bu. Bija lôměi akhaglè, bija dō khwěbá aghòbò; gasă go tō agòbò dō, bija phlōthaghanāI cè ki thabă zowō. Gasă òda lō agòbò bu, athawithaō akhoaă jòla dere dere. Mèhwă bija lenīi gasă adō tòcò agòbò bu; bija cöglo cè kî thòròbi htala tho alò. Gasă ami tòcò ohwă acōwěglo gonu. bija ia asè tiki tiki lō, akhoaă tòò be nò khalè, bija lei gasă adō dō agòbò bu ki bija cwihtakōč cè akhlō. Mèhwă bija mèbî dere derekōč cè.

Bene

Bene mî asciphō ðolī gasă tîkî kî adolī bo, ahtaji ò za 5pe ape 6. Bene aphe mi adī ascô ò zakhră. Aò këhta òjîòkja htîlē kî hwè kl . Acuth mi ðb hl  lowa g m , ah  za hap  e kl . Ak hm  ht , akl kl b  phub  b g mo. D o l  nu ano ac  ò g kh , awolakhali ane, akhei ath d do t c  nu. Bene ano nu bija m i gw . Anigu ahl  kh , awab i za phudephub  t c  nu. Abl  thw t k  d . Aai as  anikh  ath  ado ò, ath m  t  ò n . Bene t c  h jn a th d ho w  asc  thol  h hl  mi t c  nu d  alek  aeghe apajak . Anu mi a l htaghehw  asc  alenihw gh  aph  b  mi aduhmu hn n  t c  nu, aehmuge hw  a , ahj ighek  tapla be. Bene t c  h   ploplo lowa d  hml kl  khl  bu l  bu nu. Benemo t c  anuht  nu mi atho hab aoizo,aikhoi  bija a  c  t c  nu.Benemo ki beneph  t c  nu bija hna ht  c  l ,hna cu c  tho h ,baras  bija thodd I dokl  mi aph ddo t c  nu.Aphe nu bija m i k ,bija m phihtahw  d phe apl  do,bija m i t pw  d  domo domo do.Bene t c   kho na k hta g sc  j de,sc sc  phl t l .

Bija boi bene tòcò zè hètcai cè ě dō khlò bu lè bu, dō iklě bū nu. Bě lumula akhī nu zòhmòge cè ě dōbū nu. Zu duphlō anekheděkă, zu duni thòròbi tòbō, zo cögloi cè ě ghō anè lò. Zè mèbāl ègènè agòbò. Bene tòcò dò mò lēla cè hi lē taplă nò. Alu hnükikè, asci ai aluaphi hnūscijē, hnū kikkè, amèphihani bija dèscwiděscě akikkè domo domo do. Mò běla thèjō bene tòcò dō alle aojidòbò bija ahi nu. Bene ai hwě tòcò mî amèwî lakho.

Bene tòcò dò mò baplè hlōhlōlala òjiòkja thèjō cè dō hmiléklě nu nò. Zè hè mèkě bija abu ahū dèludèdō acabō jā kídémudèbe aphōathè ò tòcò nu.

Thîrî

Thîrî tòcò thîh  za  ow  d  k  ahm i za d  ac   ht i t c  nu. Ane- ic  asc  pl th hl  s . Acu akha akh  cer . Akhath mi   d m  l , ahl  acw  pl . Ak hm  asc  ht , t c c  tham  dola d  l k  nu .

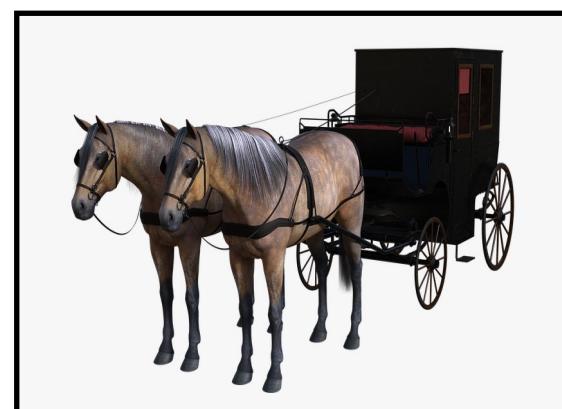
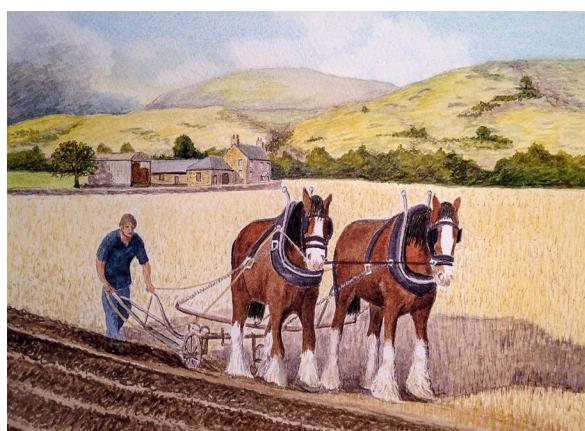
Thîrî t c  ahtaj    4 pe 5pe ape 6. Anighu phl zi, ath h  za d l  d  aji nu . Anekhed  l  phl phl  ahn ni za d lu d  ajiazo nu. Ag d  hl z . Luminegkh  l  atcahti za tho th  d d . Thîrî t c   kh o na k hta g sc  j  e k  ad  sc ci. Thîrî t c  ade  ht  5   de khal  athabwek , kid  bija thod  za ki  di zak  akho. Thri t c  a h hl , thib t , bulakhwa, ghjon , th khw , d th  t c c .

Bija thoddōI thiri; Acu htějahtă ,ahtō lè, atè dè, bija ðò akho. Bija mèi èzènè thiri dō,athihě za bija, ahèi èzènè bija,adè mènihna bija,tòcò nò. Thîrî tòcò thèhtèhta dō,ahtī bija, ae bija,tòcòcò phlai bija kî acukhò.

Thiri aphe nu bija mèi tèpwè khatòkò ki dè alewe tîkîkî acabō cuthibî (ລັກົດອື່ນ) tòcò, barasă adô khô da na acabō bo phe tòcò nu. Lă ki mjĕ tòcò nu mi thiri akhwī lò, barasă acòklî ki thîrî tîkî.Alē da la thîrî ē nò, akăhmi scipho, anighu htō lò.

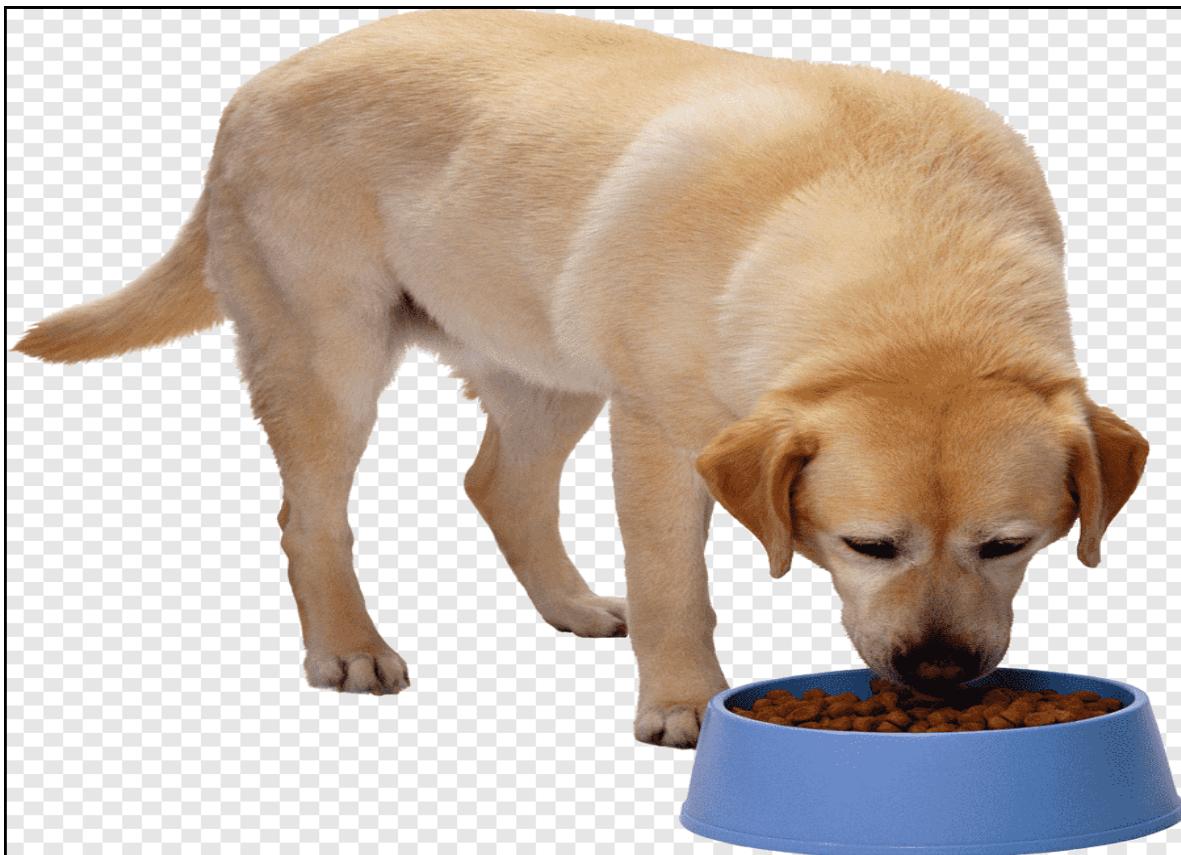

Htwi

Htwi mî dèphodèwe tòcò aklē athihē za dokhlō dè domo. Gajabô htwimi kî htwi adō tòcò nu mî tèpwè dikhwi lò, barasă anebīcè, ascô ki anuadō da lahlè lowa nò. Gajabô kî htwimi tòcò hèò amiama thèjō dō hmilēklē nu. Bija boi htwi adō tòcò nu athihēhtage za abicè. Amègo tèpwè abicè domo domo do. Ahèkô abicè akă hmilēklē, ale ūsu bèkhě khě, htě, kî dèphodèwe akhüahě kòò ma klè lò dō, amèthihě danā abicè. Dèphodèwe akhü ahě bëtèbènò damjā tòcò gō hlōwè ma abicè alò dō, amèzo abicè dō ao, ae, aglā thědědò tòcò nu.

Htwi tòcò mè za danè? Htwi tòcò nu bija thèibō cè dèphidémè dō, athihě za kî amè za thoõthèè tèpwè, kî amèpěhta adèmè dòkhō.nu. Pele tòcò thoddōI htu hètcahlè thokhō damjā asèòhu tòcò nu. Dō Ghakhō nu bija hna tcai hi, bija hèbōai dèmidèba, barasă òépla aa tèpwè ascè acabō bija a nu lòlò; Dī, hăthu, dèhidèba, toko, nuhtě.

Dini dini abu htwi tòcò bélō ǒ htě òépla. Htwi tòcò ta abè thoõthèè adòascè nò, asòmii alle tè bèni nò, akhani scô dèhò dèco acě adômō dahma nò, abè dèse atèrā, awēcòkrò, akhoaă tò ò nò, tòcò bluhta tèpwè.

Judō

Judō htè amèkémèôzazī dè domo nu,cò ò ghō alā lò, htè bija ò alle aklè nu. Judō ò dō bija ahi bu nu,kî cò ò dō hude huklě,hmiléklě.

Mijò mi zi dědòrōkhè akhúahě domo nu. Ju htō -Dō Bijapho aklè nu ju htō tèpwè ade jěscí tapla ade jěscí tapla do. Bě ju thamō htō nu aǔscu zē tòcò thè, ki jīpho tòcò le a zéthè. Ado athélěkho nu za ta a lō bú nò; maně kòdò do dō, cò tò òèòò hnī nò dō, bija khèa thīwī ni we cè tīkī be. Barasă athabō teđe gīđe nu bú dèmě bija di ni za be nò; bija dè mè be huklě nòónò. Ju htōlo tèpwè dō hô ki zē tòcò thè arră lò nu ală.

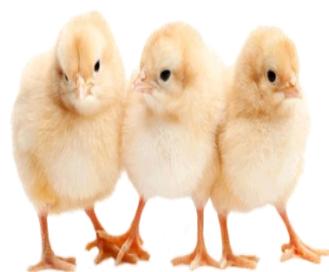
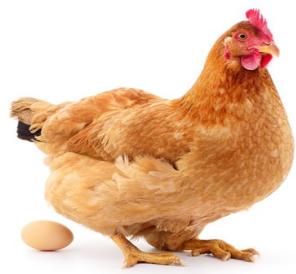
Scī tòcò

Scī,ubè,ngă,scīghasă, mandala tòcò mi htophojoli addō abèlò òko bija akă tòcò nu.Scī tòcò bija boi mèi thoöthèè cè dō,za lakwă òèòcara do.Ghölala lò bija bélò boi tèpwè scī tòcò nu.Manè kòdò do dō,bija abèze hi,ci di ,sěabè cè, nibè pëssa.Scī ahi nu bija phää,kjòa,pjüa cè aoizi ki aikhoiă bija.Bija ascôahma tòcò miwî bija adômôdahmanò tòcò mîwî a za scë ahi ,adahmă dimi nò.Bija tòcòcò zè dèmè mi co boi scī ki zè sëa cè ē lò.Barasă bija gèmèibè thoöthèè scī tòcò nu,caböhtè aghoscoghahma dō,adi kòòè,alpho ghèphèhta òè ki akoddohtani lõ nu.

Scī aghòbò Scī aghòbò bu għimibè athő,acopwîcoscū tè è nò.Aghimibè ahl̄i aplä akho, cäöhtè scī tòcò ghèhè dahta dala za hlöhlölala nu.Bija għihubă mèbāibè dèjwè,caböhtè aghuduhnukkemħel lō nò nu.Scī aghòbò kòòbè aladdū,adòbò scëscè ki hi;bija da prabè scī aghòbò hi lē tapla nò.Manè,scī tòcò mi awe ò thèjø,dokhlō bě sciműwe tòcò hui adi akh̄e nu.

Scī kätò.Scimubbwe tòcò dilai anikhī nu bija għaprabè akätò òè pwē acabō scimubbwe òè addē nu.Scimubbwe aphoon tòcò phèhtahwā ghō apla nu,bè bija mèbā thoöthèè akätò bu.Aè dokhlō mi phik̄ bulakhwa bêtèbènò thòthuki phè aò akätò bu tòco nu,scuk̄ cè ki hmi,ki bēnighe ath̄e,manè,awephō òghè akl̄e.

Sciphoge tòcò.Scipho aphèhtath ē tòcò nu bija ghīghiddibè ki khwèibè ēenè cè,caböhtè co doħani lō ghō abè nu.Bēlani aǒ hti kløpho tèbè abu;l aa htòphix, hukħene atrükägehwā,kòpidot ahlè aze,bôbōi pôō tòcò mi aèzi sciphoge tòcò anikhī.Aħel l-kho ascipho we nu adòmmò l aa bu nò.Scī tòcò bélò ē hti toddophopho, hti akl̄o bu hloni thèjø hti.Bija tòcòcò bě zi scipho phèhtahwā nu co doni cè ē khj̄e acoeoko azakhrä addo akhò dèm ākälè,khxj̄e hulabij scipho cäöhtè lē,htô,mijà ghodo pôa za cè ē nò nu.Cè bēni adòadcè ki hti mubbwe hèi dahta dala ki mèsowv̄etha scipho tòcò nu nò,kidō thè

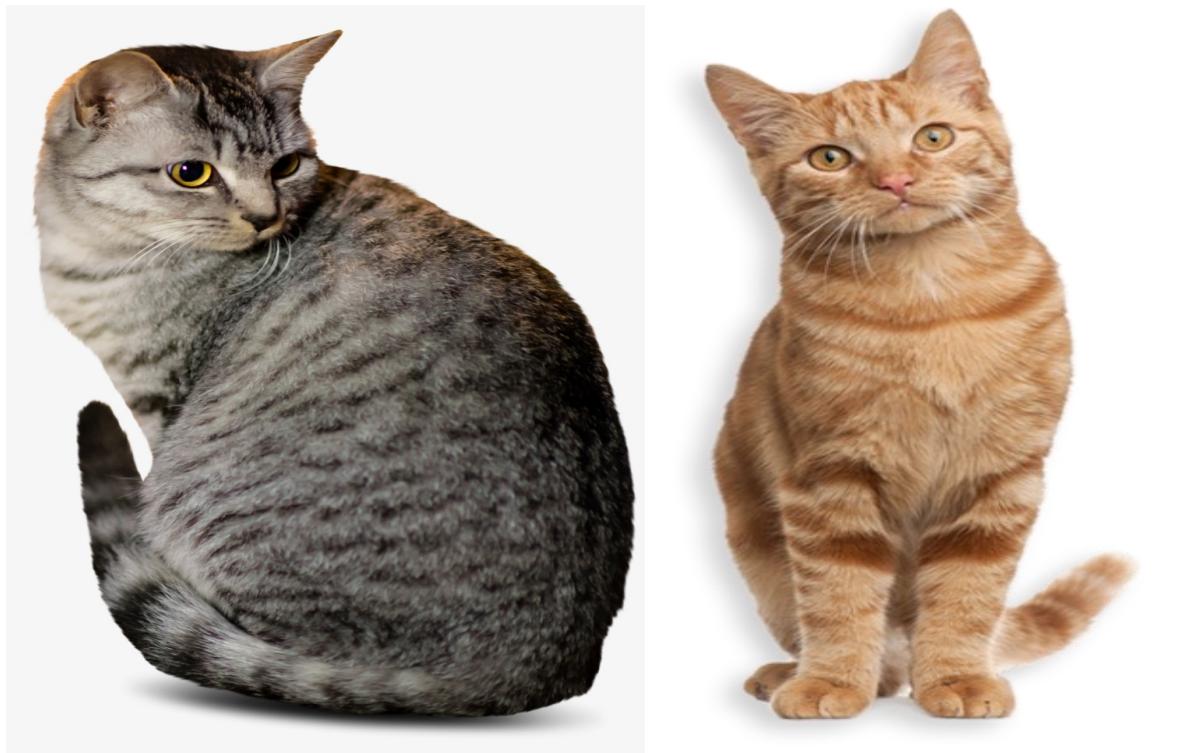

Mījò

Mījò mī dèphodèwe akhūahē domo, barasă aòkô bija akă hi bu akhoacĕ anuađō thôthađane kî adu khŭ dè hĕ tèpwè be ñò. Mījò mī jīpho kî htōpho athĕdĕdò akĕkèthwi domo. Awanèpänè zī ija anikhī dō apô jīpho lò. Atcahtî jīphodănu ahja kî apô danā lò. Jīpho tòcò mī amèkĕ, akĕ, ekĕ dè, kî mèzizòmòthö lō dèadèo apani dō ija ahiu tòcò nu. Mījò agādū mī ahlīzī, lumunèkhĕ atcahtî thoõthèè ðokhlö dè. Acuthīmi acū ò jē mĕ kî apôl dè, akhathīmi ò Iwī mĕ. ē mījò dō pôdè ñò akhĕ aòihu acuthīmi tòcò dō akō bu nu. Aai dè kî aethīi dè anikhī athĕmĕ acū ahtă ò Iwīmĕ. Mījò tòcò a thihumü tèpwè dèhî, kîdō aa tèpwè asè aphăbō tòcò nu. Mījò tòcò ǒ tèpwè htī dini dini òěpla.

Bo

Đō htīghe gōlalā abu nu dèphodèwe awanèpāně ūokhlō bija anikhř mí bo domo nu. Bophě tòcò bija hna cwii cè hlě, hna tè cè dèhtodèwī, hna htō cè lè. Bomo tòcò bija scila ū zu nuhtř.

Bo anuhtř mí ai bija dèkhoděä đō anidodo, abisèphopho anikhř nu. Bonuhtř nu bija mèphīhta cè htōba, deinkhě, nuhtř ahmu,

Bo aphe tòcò bija mèphīhta hwă dèphe aplī đō, saphīhta cè khatòkò, mèi hūthikř dèphe, thīta dèphe, bija mèi cè akō, kī dèbudègī alewe pwědimi.

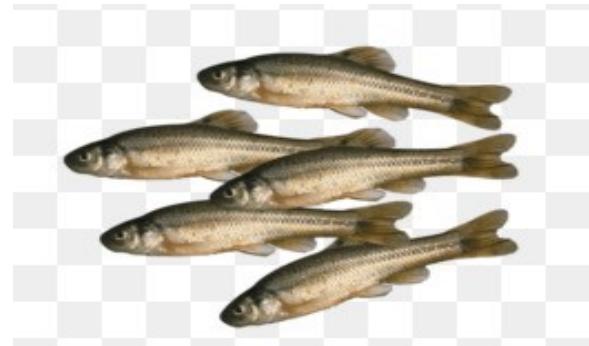
Bija bói bophě kī bomo tòcò cáňhtè akhoaă kò ò kī agē mè kèhta dèphidémè, kī anuhtř gī ni òè nu, bija ia scōa cè mi athīthumū, mi ahwě, ulakha kī thehte akōtho, kī bija iō cè htī awī, hū ahtř kī dithè tīkī. Òěpla bija bahlōle cè đō khlō bu lè bu, agē wāhlèa đō twèpwè zò dò zè sè. Barasă ija le hmòge bē cè gō ani lò khalè aèkō.

Gönini bija mèbákě căcè ascilaîla agòbò bu tòcò nu. Asciaî tòcò nu bija lēge èzènè hwă bija mèwīl bija solalēla dèmudèbe tòcò nu. Bo tòcò wanèpānè bija áoi thoóthèè cè tòcò anikhř azīazō đō. Bija sěa cè, thodōl bē cè, abē zīhī, ūbē zu nuhtř. Ze phe cu kū tòcò mí mí awī òò, zi sci cī ī tòcò mí mí mèwī bija adèmudèe kī dèphōdèthè tòcò nu.

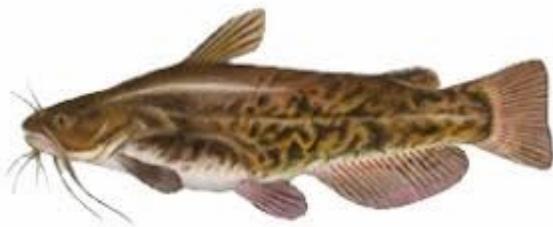

Dāpho Amōamo

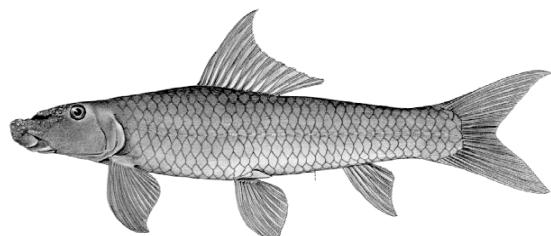
Dāthōmō - ອົງວິນ

Dādobō - ອົງຕະບີ

Dākhī - ອົ່ງອໍາ

Dāble - ອົ່ງບູໄງ

Tètēphu - ຕະຕະທີ່

Dākhī - ອົ່ງອຸ່ນ

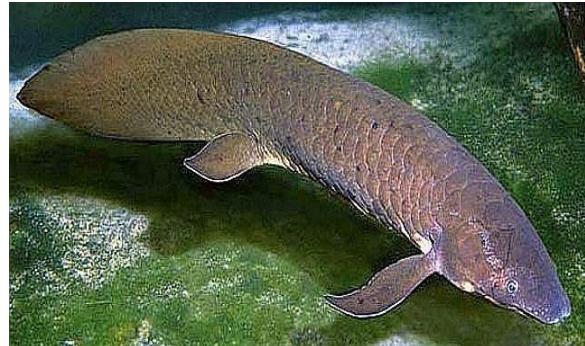
Dāhlē - ອົ່ງລັງ

Dābīko - ອົ່ງວົ້ນກີ່ງ

dreamstime.

Dāhtrô - ခုထိုး

Dāhli- ခုလုံး

Dāzāphô - ခုဇော်

Dākhî - ခုခုံ

Dākhî- ထွေ့

Dāwâ- ခုဝါ

Dābôkji - ခုဘီကုံး

Dāhtôthî- ခုထိုးသံ

Dādō - ග්‍රැං

Dāhtē - ග්‍රැංකෑ

Pèllè Dādo - ජ්‍රැංලු ග්‍රැංඩි

Dādodāō - ග්‍රැංඩීග්‍රැංඡී

Dākhlohlē - ග්‍රැංව්‍යලුවු

Dālīkā - ග්‍රැංලේගාඩී

Dāwū- ග්‍රැංවු

Dāhtā - ග්‍රැංකෑ

Htopho tòcò

Htopho mî dèphodèwe ascô aphî ò kî akhakhò ò gîkhô. Hto addoghdhu domo mi hto ghòlaŭ . Hto asciphoguddu tòcò cò ò tèpwè htě bija acumudo dèm  nu lò acab  htodisc  tòcò nu.

Htopho tòcò aj  ò am mo l : aboth  th d b  ò acab  htob  tòcò nu; ath pa th d b  ò acab  b l pho k  caw  tòcò nu; ab  th d b  acab  p bib  tòcò nu; al  th d b  acab  p b ma; ahtoh  òò acab  htodasc  htokhwi nu; apu ò acab sc mopu tòcò nu; ab sc w  ò cab  htorith  nu aki ò acab  htow  tòcò nu. Hto t c c  akhakh  ht  acab  htob , htoj sc w , htog la  tòcò nu. T c c  akhahl  hl w bu l  lowa acab  ub , ng  tòcò nu. T c c  ag  ht  acab  htob , htoj sc w , ng  tòcò nu. T c c  alom  do ki aht  acab  htokh  htok , htodol m  tòcò nu.

Htopho tòcò alle akl 

Htopho ah  hwi ghilli kl  tòc  a  ki as m  alle akl  mi d  tho kh  h  kh , thom  thoph  al  nu. Hto ah  ò l k ho acab  ub ht , k nga, htophu t c  h k  ki s m  t pw  d  thoc k  bu nu acab  tolophu t c  nu.

Htopho abi.

Htopho asciph  t c  ac b  htodisc , htophomo, htorith  t c  m  abi nu mi al zi. B l pho t c  m  abi d  tho kh  th d  d  t c  da hta m k  za c  e  n  alle, ht  d  s  ph  akh t m li nu. L k ra t c  m  abi d  thoddo t c  akh  nu. Thok dru t c  abi mi aghar  ghidi agakhr hl  do, z  m i c  e  ki thom  thoph ph  t c  nu l . Htokh , htok  t c  c  pl hw  tho hwa tho hw  t c , z  m  t pw  zi bi d  abu nu

Drongo—bōlōpho -

ပြလိုဖီ:

Crane- Htobō -

ထို့ဘို

Ostrich- Htogòlaŭ

ထို့ကိုလေအူ

Drongo— Dòglòthī -

တက္ကာ့ါသံ

Kite- Lēblathī -

လုံပျုံသံ

Peacock- Htobā -

ထို့ပုံ

Vulture - Ladā

လာစော

Eagle- Lekòrra

လုံကိုးရံ

Peahen -Htobāmo -

ထို့ပုံမိုး

Sparrow-
Htophomo - ဖို့ဖိုးမို့

Quail- Htophu -
ထို့ပူး

Pherrot- Htokhwi -
ထို့ခံး

Sirkini - ဆိုရိုးန်

Peacock- Htobā -
ထို့ပုံး

Swamp -Ubèht̥i -
အေးပဲစော်

Wood Packer-
Tili - တလီး

Canary- Tètè, kîkôkra
- တဲးတဲး, ကံးကံးကဲး

Flicker-
Htobókho - ထို့ဘီး

Scarlet Tanager-
Htothabă - ထို့သဗ္ဗာ

Eagle—Lēthă
လျှော့

Sparrow-
Htophomo - ထို့ဖီးမီး

Swallow— Plètîdî -
ပျော်တအံ

Jacana- Htobabū -
ထို့ပေါပျို့

Myna Bird—
Tharaka- - သရားကား

Partridge- Scîmň -
ရှုမံး

Quail- Htophu -
ထို့ဖူး

Black Drongo-
Htoplakă- ထို့ပျေးကါ

Flicker-

Htocòlô - ထို့စီးလို့

Pheafant -

Htowē - ထို့ဝို့

Dove- Thokôdrubô

သက္ဗိုတ္ထူး

Wood Packer,

Tilî - တလ္ထုံး

Hornbill- Htokä -

ထို့ကါ

Tĕlĕkĕgô - တဲလဲးကဲကို

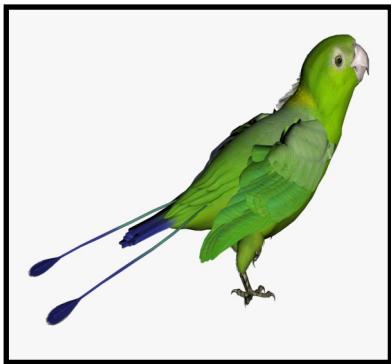
Kite- Léblathî -

လုံပျော်သွံ

Kapili- ကားပံလုံး

Hornbill -Htokä

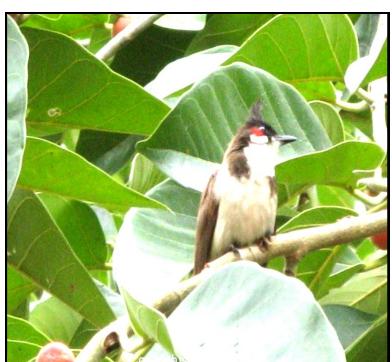
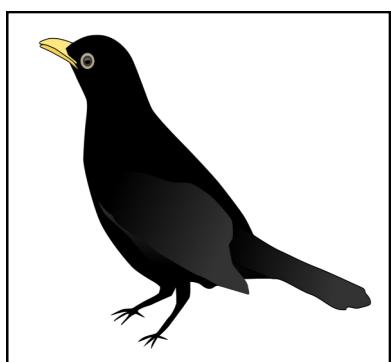
ထို့ကါ

Parrot- Htokhwimo -
ထိုင်ခွံးမီး

Parrot- Htokhwiphé -
ထိုင်ခွံးဖဲ့

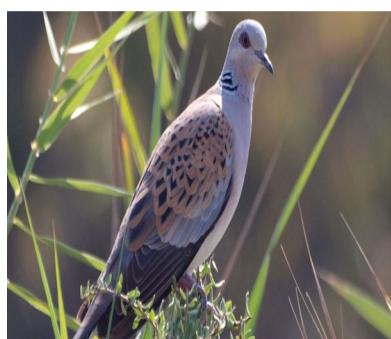
Sparrow - Htopphomo
ထိုင်ဖီးမီး

Koel Bird- Tőwōmo
- တို့၏မီး

Crane- Htojāscwè -
ထိုင်ယုံးရွဲး

Pigeon- Htorīthó -
ထိုင်ရှုံးသီ

Green Pigeon -
Htolemēthó

Crow- Cawä
စု၏

Flicker -Htocòlô -
ထိုင်စိုလိုး

Htodasé - ထိုင်တုနဲ

Htobă - ထိုင်ဘါ

Scihtí - ရီထံ

Myna Bird- Tharaka

- သရေးကား

Owl, Tolophu

- တလ္လံဖူး

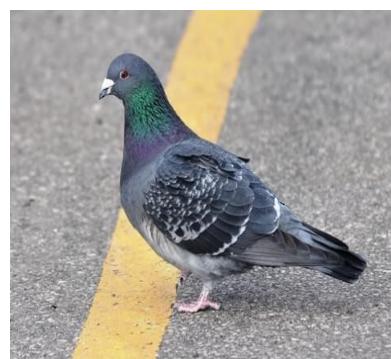

Htobóko - ထိုင်ဘိက္ခိ

Sparrow-

Htophomo - ထိုင်ဖီးမို့

Dove-

Thokódru—သက္ကိတ္တူး

Htekhetklô - ထုံးခဲးကျိုး

Htotîlî

Wood pecker Htotîlî - ထွန်း

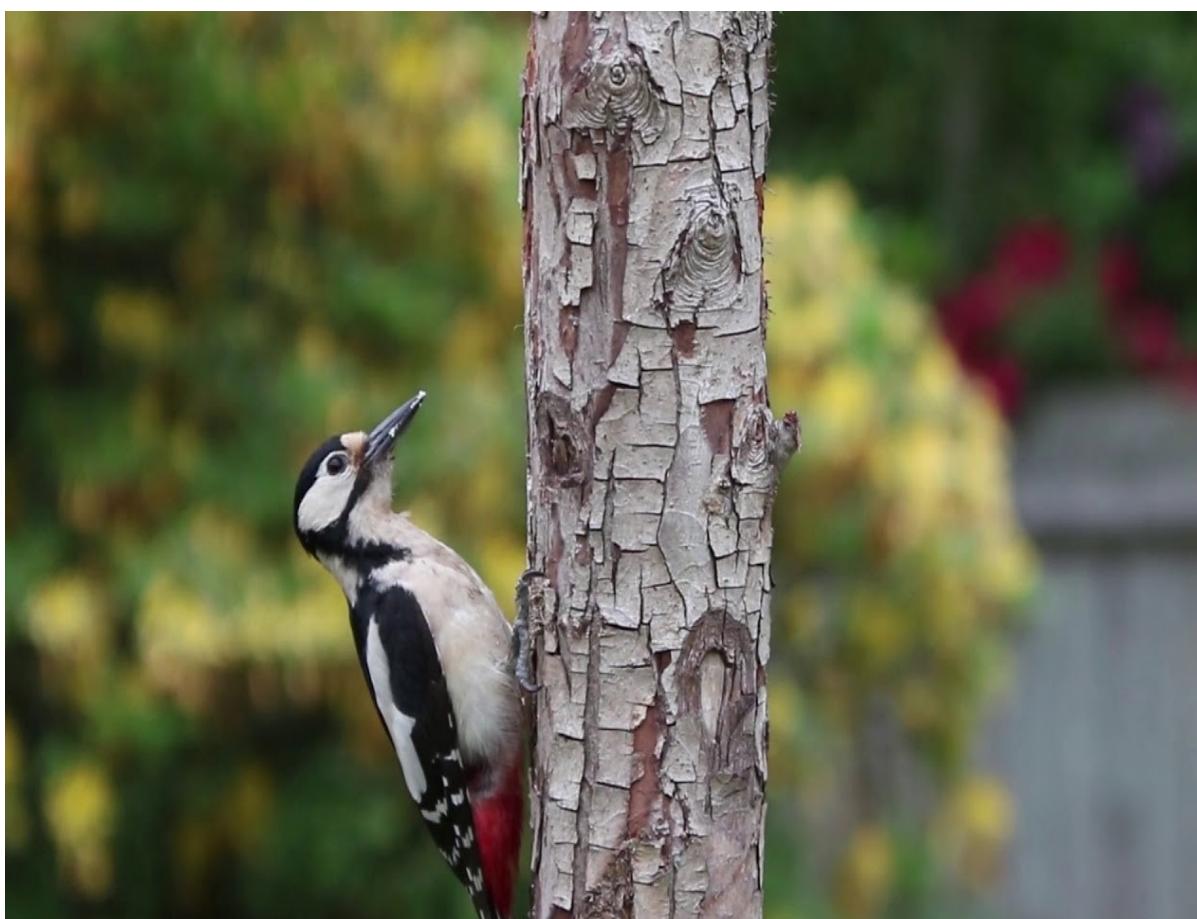
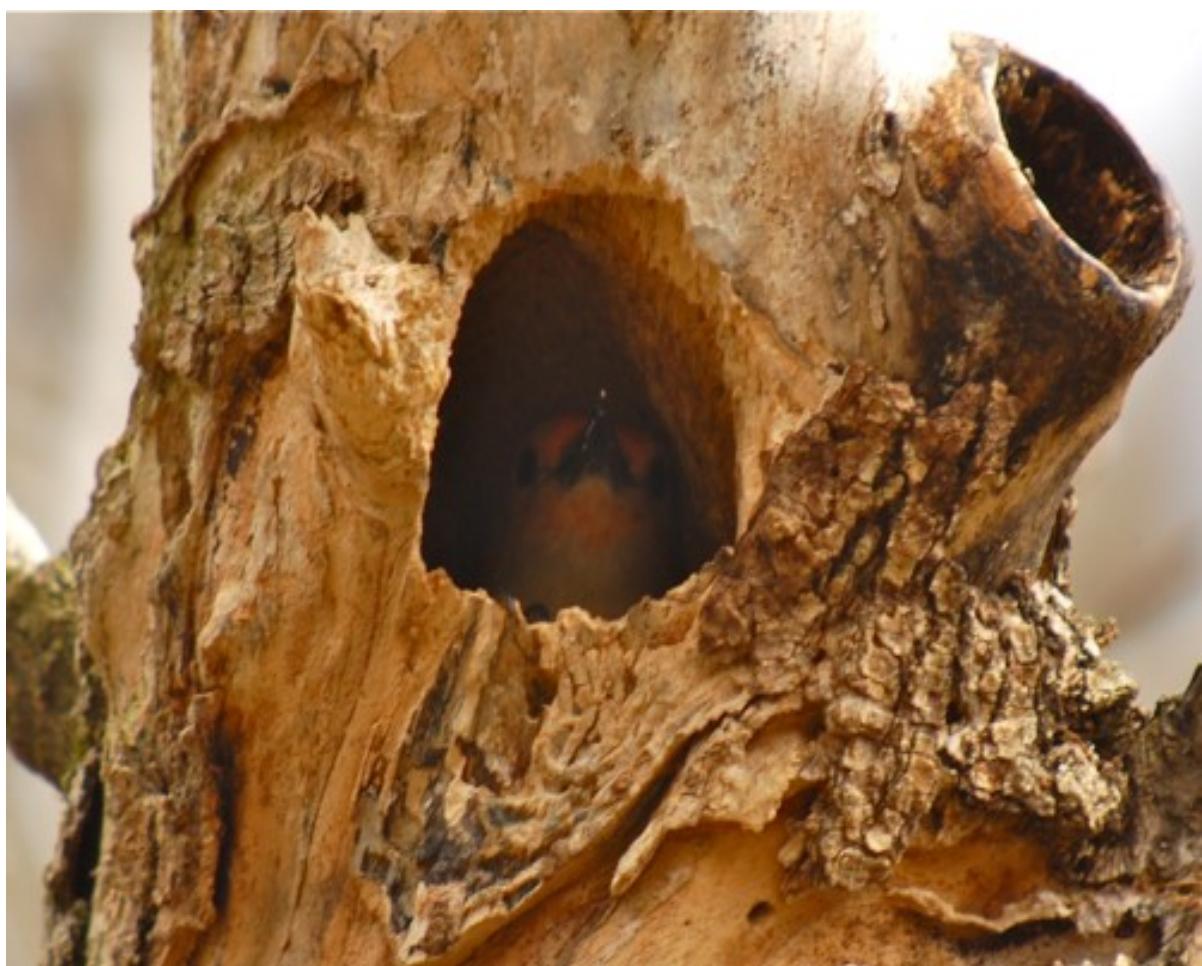

Photo by Phil Bendle

Tîlî anebicè ado ò doo, asciphò ò domo. Zî blî mî ahtô asa acû acáó hnâdè nu. Kîdô agènè ò acabô dèkhwé nu. Tîlî phrônî ablî dô gjîgôthă ò au nu, ze degéhtani cè kî zî blî kî ca a tèpwè. Dô dèhòkhé nu gjîgôthă grògè dô, zè hè wâhlè a bê zè sè dî dèle alewe nu.

Dè abu htè tîlî gophlô dô tho amulò mîwî, amē lò phâ lò tòcò nu, phîhta tèpwè htôpho asciphò tòcò abi alle. Mègônu tîlî mî hîpho tòcò abwè cubôkhajò, zè èni lôwa ahi, kò dòbè tèpwè do. Zè mè nòthô htôpho alewe anihî do hnônu, zò dò sòthôbôhnèlage ze ne kî zo pho zi li nò. Dô akhî kë'è nu, zè hèkô zò khô aphë têè akă, zè hè wâhlè zi nikhî to aè tòbô, zo gotôklônijô deela abu gîhtë kî ca pra plîthôhlô èzènè zi hidô athôrôdè. Mî zî htînigôñizî dè; dô zo go tho nu, zè hè bâphlòmî lô tèpwè tho akôñô kî acîlîcclô tòcò dô adòbò nu, cáôhtè ija gî di thîhë za zi dila kî zè lêla zo pho dòlê dòlê nò nu. Dô abu nu tîlî aphë tèbè mèni ao tèbè abi, ci dila phèhta èzènè tèpwè, kî dè dè mèkëmèô cè dimî nò.

Flower- PHŌ tòcò - ໂຕໂຕ

Phō

Phō tòcò mí awî amò, ahnūwihnuhòrō acě amè mòthomòtha bija kî htōphojöli, dèmubwemukò acabō gōnōphī kî hwèmo gînîmo tòcò nu lò.

Phō tocò ajò ò amōamo; abôthă, athipă, abă, ábăscwè, alî, alîrè, abôblĕ, aklô, aklôhlĕ, abî, ajò ò domodomo nu.

Tho kî dèmudèbe domo domo da lahlè lōwa nò. Dòphō dòphō alò nu aò mí phō aphe, phō ahlè, phō akhulă, phō ahmwe, phō atcă acabō phòdëscu dòphō nu.

thodohtíthè, hluthè kî alewe tòcò nu.

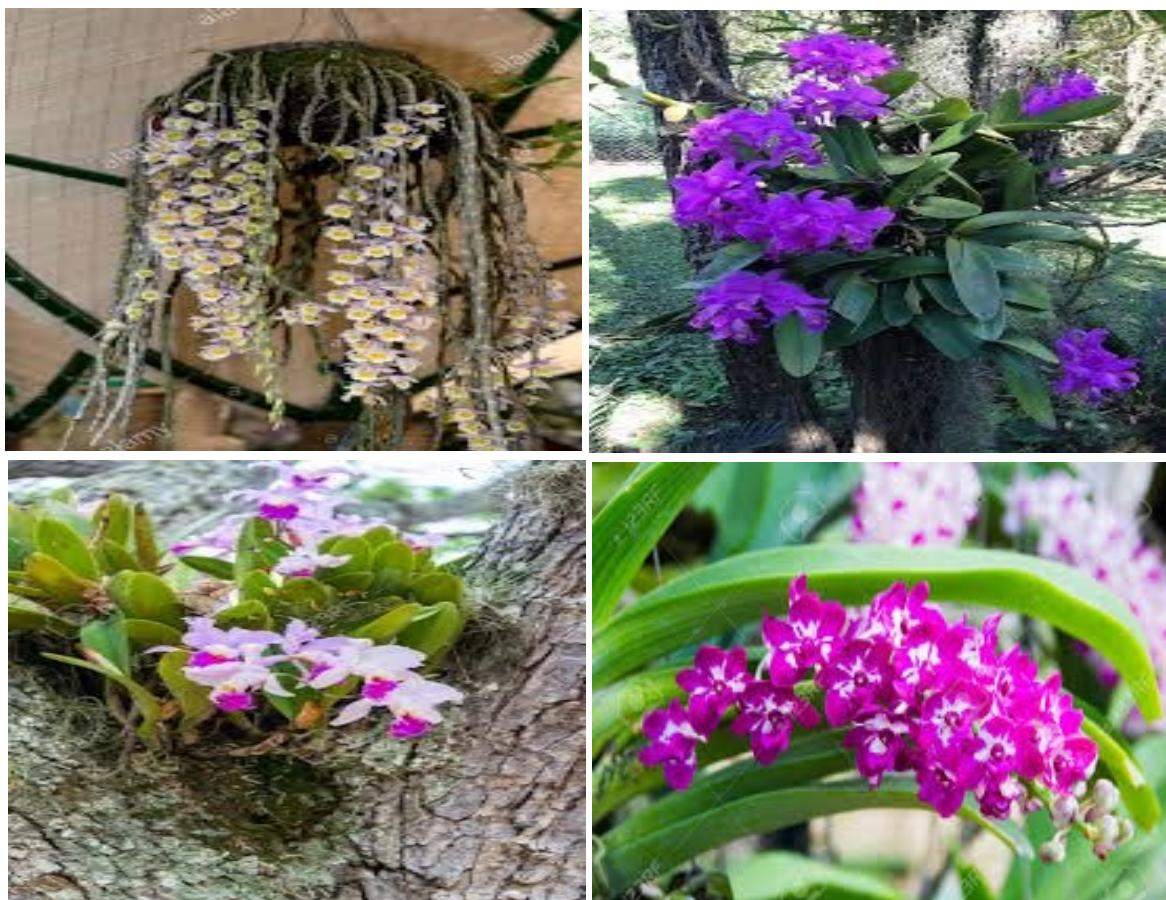
Phō bija a ò tòcò acabō khwèphō, thèplèphō, hluthègawa aphō kî alewe tòcò be. Phō òě tîkî mí bija rawîramòi dè anikhî. Bija dělîphlōhtaihlè lōwa bija adèbèlō, adèdödèja, adèthowîthamò öhlè lōwa akho cadē cadē nu. Phō athè kî aphlo tòcò phîhta cadē? Hwèmo gînîmo, phlûbascîhwë, gōnōphī kî dèmubwemukò alewe tòcòcò le jôō phō atcă atôbètabè phō ahmwe tòcò nu dō, ahmwe tòcò ladēnî dō phō atcă tòcò aklĕ nu, Hmwe kî atcă ò dòscihlè lōwa aphîhta athè, dō athè bu nu aphlo öhtakō acabō thôkhòthè kî aphlo dèm  nu. Tòcòcò athè dèm  nu athè òèòò abu, acabō thîbîthè tòcò nu.

Phō bija a ò tòcò acabō khwèphō, thèplèphō, hluthègawa aphō kî alewe tòcò be. Phō òě tîkî mí bija rawîramòi dè anikhî. Bija dělîphlōhtaihlè lōwa bija adèbèlō, adèdödèja, adèthowîthamò öhlè lōwa akho cadē cadē nu.

Phő aò khǒkho acabó phòdèscu, cípríphő, karawěphő kî dèmudèbe amōmo aphő tòcò nu mí awâiamò pwedē lò.

Dèmudèbe tòcò ahlè aphő athè kî aphlo tòcò nu mí ai bija dèa kî dèጀ, dèkǒdèthò kî dèsòthöI amōamo lò. Kîdő amòa tòcò nu mí aòi ahtoatcă vita-min domo nu, bija a cè ci I bija akhoaă. Dèmudèbe, dèthèdèphő, dèthè dèphlo tòcò mí awanèpäně bija anikhř amoamo lò acě, bija mèkǔmègwāI tèpwè cè gõllallā lò. Buhǔ, ghjon, dèphödèthè kî hăthubahlè amōamo, bijabwî bijasě scidő hnijā kî dèጀdèthò amōamo, kî dèphodèwe anikhř addasè tòcò mí lõ tèpwè dèmudèe tòcò ahlè, aphő, athè kî aphlo tòcò nu lò. Dèphő tòcò nu mí aplòhtülei dèmudèe tòcò akhwř.

Orchid --Phothokhř ຜືວ້ອງ

Bougainvillea- --Phőcĕku- ව්‍යුත්ගං_{IL}

Orchid --Phothokhි ජීව්‍යෝග

Orchid --Phǒthokhĩ ໜີວິ້ວຈຳ

Gladiolus--Phòklǔđí , ທີ່ກູ້ອັນ

TREE—Tho tòcò -

Tho tòcò mí awanèpänè bija anikhí. Bija a athè; bija mèi thobí tòcò hihpă, cudèkho, kätò, hlě, jahtă, thěbō, bija phòi dihwidèsè, bija sőgēhta hmî.

Ðó wa ghegada abu nu tho alídobwíthě ò amōmo lò.
Thoni kî phwě tòcò mí abwîscô gudu, mané akhô òjíòkja.
Thoni tòcò mí akhahtí acě, bija prai cè khlî kî thěbò. Kídš aphí acě bija prai cè hi adèhtödèla kî alewe domodomo ðo.

Phwě tòcò mí asascô kî ahtoscô kîdš akha hwèhtí acě, bija bělă cè jahtă aklèbu, bija mèi hidu kî dèlewe domodmo ðo.

Fig Tree

Thodoht̥emu - သိဒ္ဓမီထံမူ။

Rambutan-

Thogobo Khèsô- သို့ကပါးခဲးဆိုး

Jackfruit– Manathemu -

မန္ဒာသုံးမူ။

Mango – Thòkhòmu -

သိုးခီးမူ။

Tho alewe awanèpänè bija mèi dè domodomo anikhî mí
Thoginisci, dînî, gômôtha, karawě, tcă, thègă, thokhlimu,
thôjômu phwě, gèmèmu, bôkhwi gada, thodihi, thohtě.

Tho htè bija a athè tòcò mí thökomu, Manatèmu,
bôscwithèmu, dujîmu, thömomu, cimu, htobilithèmu, mag-
lâthèmu, thîbîthomu, thodohtîthèmu, kî alewe tòcò be.

Tho acabô khлому, біcаму, thobiiimu, thokhlimo kî
alewe tòcò. Athè nu aa mí jō gînî, jokhî kî dèphodèwe
amiamma tòcò kî hOlive Tree - Òlîvo amu
tôphojôli tòcò nu lò.

Eugenia plant

– Thoginiscimu – သို့ကန်ခံမှု

Pine Tree – Thohnadé – သို့နှီး

Teak Plant - Thonimu - သိန်မူ

Ironwood Tree - Phw̑emu - ဖွေမူ

gawālīmu, gòhèbemu, kòlōthīmu,

Dèmudèbe tòcò mí aphîglo hme lâkho cabôhtè hwèzula
akhĕ ag  d  s dok I loha tòcò n  nu. K d  ht phojoli,
d mubwemuk  k  d phod li acab  j  gin  tòc   i alle acab 
zi hi za ph  nu.

Banyan Tree - Khlomu - ချို့မှု

Dèmubwemukò tòcò Awâké

Dèmubwemukò kò dò domo mí dèphodèli acuakha ò è ahèwē kî ahwi za tòcò nu. Amo domo kî domo da lahlè lōwa ñò.

Gōnōphī , děbāhmu, gudumo, dithwimo, hwè,ginî, phlū, dotha, pōō, zwī, gòme, phōdīdō, nanikre, kapīlu kīkōgèhē, khōbī, tōtōdī, īlē, kawè, tōgnè, juīakō, khazò, gōga, phúă, ègēmo, dădawī, talămo, phozohtī, cōgwī, go, thiphewe, thōmūbe, gīrīdīscī, phēpu, hlădō, gjīgōthă, ahtu, cě lode, thědrekă tulügwē, děhlodèthara, tho, kle kî alewe òèòò pwě dimi be tòcò nu.

Phozohtī ae bija domo nu adila nènò dō htī akoo ò alle acáō mōbu, hòkătònò abu, hnòphou nu. Apho phèhta athělēkho nu mí htinōkwē lò. alekă tò òjīökja ñò, acuakha kî adé dòla aphīhtakō phozohtī.

Gòme tòcò scwibūphlō hwă bá adilanī abu. Adí phèhta athělēkho nu mí báhtu, mèhwă agela wā abu dō halē, abākhlehta ane aphīhtakō amuwe acabō gòme nu.

Evil Ant, Třírká -

တံတ္ထံကါ

Centipede - Thěhtè - သဲထဲး

Cicada. Kawè ကားဝဲ

Hornet, Phlůtalăja -

ဖူးတလိယာ

Elephant Beetle -Cőgwī , စီကွှု

Caterpilar—Thòmūbe-

သိမ်္မူပုံ

Bamboo Bug—Go - ကို

Green caterpillar -

Hlădô -လျတိ

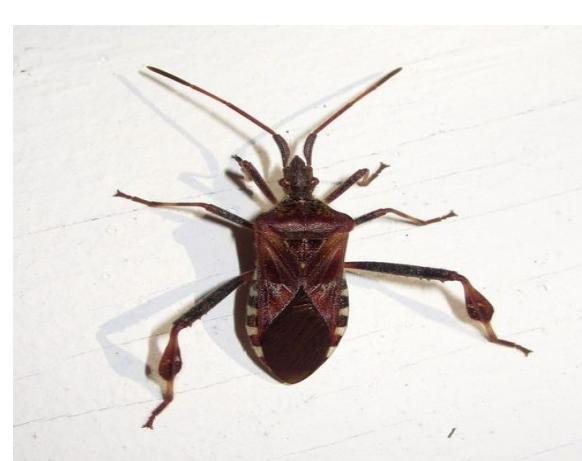

Water Spider - Khazōht̄ -

ခုံခြီးထံ

Spider - Khazō - ခုံခြီး

Stink bug - Tharamo - သရားမီး

Bamboo Bug—Go - ଗୋ

Bamboo Bug—Go - ଗୋ

Millipede —Kòkòwî - ଗମିଳି

Chameleon —Khwikò - ଛେଲ୍କି

Horse Fly —Bègëmo - ପାର୍ଶ୍ଵମି

Lizard—Dëlî- ଡଲି-

Green Beetle—Thèdèklü -

သဒေးကျိုး

Green Gold Beetle Tuklubé

(Thèdèklü) - သဒေးကျိုး, တကျိုးဘူး

Dung Beetle - Zwññ - ဇွဲအံး

Flying Ant, Thömublō

(Dèthwimo)- သီမှုပျိုး, တဲ့သွံးမိုး

Stink Bug- Tharamo - သရားမိုး

Red Ant—Dothwi - ခိုသွံး

Black Ant- Dèdoko - တဲခိုက္ခာ

Cockroach- Khòbí- ခီဘံး

Honey Bee- Gînîmo - ကန္ဒမြို့

Honey Bee - Hwèmo - ဝူးမြို့

Moth- Phĕpu - ဖဲး

Dragon Fly - Nānikre - နားကွား

Grub of Spiny

Beetle-

Thihmî

သံမြို့

Water Leech –Zîlî- - ဇူလိုင်

Snail - Khlomāwě - ကဗျာမှု၏

Forest Leech –Thô

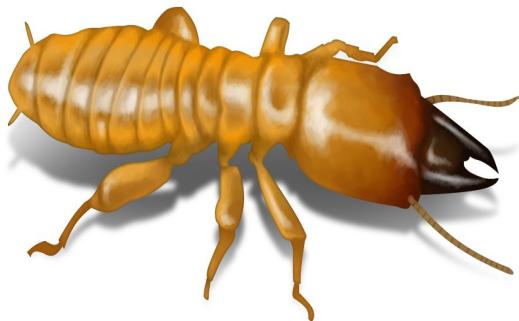

White Ant with wings -

Pii - ပါး

Carpenter Bee -

Gudumo - ကဗျာမှု၏

Cricket , Dîgidòsõ, Dèdothô

တဲ့ခိုသို့, တက်ပုံတဆီ

Buzz insect, Hum,

Gudumo - ကဓုမ္မာ

Grasshopper-

Dihnepho - ဒံနဲ့ဖိုး

Silkworm– Hnapho - နူးဖိုး

Cicada—Kawè- ကားဘဲ

Green Fly- Phubäklô - ဖူးဘဲကျိုး

Flea - Kle - ကျိုး

Cicada beetle- ၏။ - အံလှု

Cicada beetle- zwībākō - နှံးပါ်ကွာ

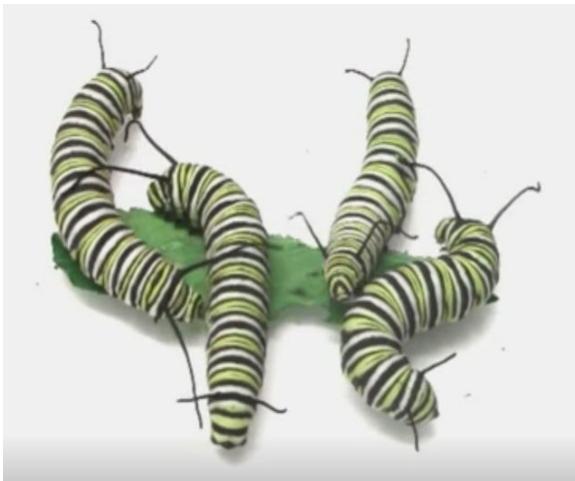
Bamboo Grub—Cě - စွဲ

Bamboo Grub- Báhtu - ဘေးဝါး

Grasshopper—Děbo - ဒဲမှို

Green Cartipillar - Hlădô -
လျတို့

Dung Beetle -- Bo Ӯzwî - မီအံး၌

Earwig - Thĕdrîkă - သွတ်းကါ

Earthworm- Htale - ဥ္ပာလုံး

Spider— Khazòhtĕ - ခုံခြေထဲ

Mosquito— Phozohť - ဖီးဒီးဝှံ

Dèmudèbe Mihنے tòcò

Dèmudèbe kî mihنے tòcò mí akèhta dohta lakwälaja za tòcò nu. Acáň bu, thékhwè, jā, thibíthè, kuu, bôóhtu, mithawā, phòmu kî alewe tòcò nu. Mihنے kî dèmudèbe tòcò nu mí amémò lâkhodoklě amukă kî amè co alle aklè tòcò nu.

Dèmudèbe ajô aka kî adilagāla lâkho tòcò acabó blòwi arră htè acabó lóbó, blòthilimi, thobiscimu, bâbèthèmu, thibí amoamo, bòwě, dí, hluthè, thoko, su hnwè, gâduhmă, tuklúdi, hagômô, hahtí, hathôjô, níbríthè, titahlè, hagaba, abikho, theě, thibá, klúdi, kwâhlèmu, hahtblô, salomöhlè, gihí, diphlohlè, hapröhle kî alewe tòcò nu.

Dèmudèbe atòlópho tòcò acabó, bu, búkală, thékhwè, thwí, thwidoglo, thobo, bôóhtu, gòbò, thèjě, khwékähmî, duhtúthèmu, lèphèmu, kaphimu, dâkhlě, thehte, hnô, mihnüjí, mipothé, pholiphobá, gadôthè, dòglòthè, bô amomo acabó bôkôthè, bôtilî, mâithè, übâthagâ kî thohlèkhè, beneîkhè, thüluthè, phobuhü, phoscí, glòthô amomo, hathathèmu kî alewe be.

Kidó dihwidèsè amè hlémë bija adèsë kî amebège bija abulebukle tòcò mí tèpwè dèudèe tòcò akhawi, amúo, aphe, ahlè, aphó, athè kî aplo tòcò nu lò.

Tomato— Gāduhmā - ကုဒ္မာ

Costus Herb— Thaniblò - သားနှံပျို့

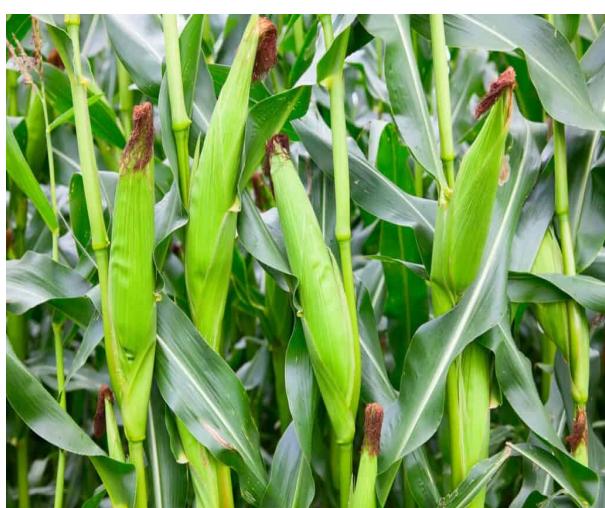

Rice— Bu - ဘုၢ်

Blumea— Phőbuhühlè - ဖိပုဇ္ဇား

Celery—Phőcèkrě - ဖိစကဲ

Eupatorium— Hadogasă -
ဟဂ်ခီကဆါ

Corn— Thĕkhwè - သဲခွဲး

Sesame— Thehte - သာထူး

Millet— Thwĩ - သွံ

Wild Strawberry—

N̄ibr̄thè- နံပြောသံ

Three Leaved Caper— Hahta

ဟာဌထာ်

Cycad— Hahtüblō Tho -

ဟာဌထပူးသီ်

Lasia aculeata— Hahtüblō -

Fiddle Head— Hasc̄ihlè- ဟာဌရုလွှာ

Winged Bean— Thîbîgôđe - သာဝံကိုအုံ

Burley— Thôbo - သဘို

Peppermint — Hahè - ဟာ်ဟဲး

Edible Greens— Dèdòdèhlè - ତୋକିର୍ଣ୍ଣତୋଳ୍ୟ

Mustard— Thèplè - ଓପ୍ଲେ

Turmeric plant— Thibāmu - ଯଃତିମୁ

